

MEGJELENIK
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 6 frt. —
Fél évre . . . . . 3 „
Negyed évre . . 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő: DENGI JÁNOS.

Kiadó és főmunkatárs: Gr. CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐSÉG:
Szent-Anna-utca 2550.

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. MÁRCZIUS 22.

12. SZÁM.

Tetemre hívás.*)

— Ballada. —

radványi sötét erdőben
Halva találták Bárczi Benőt.
Hosszu hegyes tör ifju szivében,
„Ime bizonyság isten előtt:
Gyilkos erőszak ölte meg őt!“

Kastélyába vitette föl atyja.
Ott letevék a hüs palotán;
Ki se' terítetté, meg se' mosatja:
Vérben, a hogy volt, nap nap után
Hever egyszerű ravatalán.

Állita őrzeni négy alabárdost:
„Lélek ez ajtón se' be, se' ki!“
„Hát ha az anyja, szép huga már most
Jönne siratni?“ — „Vissza! neki;
Jaj, ki parancsom, élve szegi!“

Fojtva teremről rejti teremre
Halk zokogását asszonyi bú.
M a g a, pecséttel „hívja tetemre“,
Kit szemre vesz, ölyvként, sanda gyanu.
Legyen a seb vézrése tanú.

A palotát fedi fekete posztó,
Déli verőn sem süt oda nap;
Áll a tetemnél tisztí pörösztó,
Gyertya, feszület, kánoni pap;
Sárga viaszfényt nyughelye kap.

„Jöjjenek ellenségi, ha voltak!“
Jő, kit az apja rendre nevez;

*) A középkori istenítéleteknek egy neme, midőn a gyilkosság gyanujában levőket a meggyilkolt holtteste fölé állították, hogy az újra megeredő vér bűnös voltukat bizonyítsa. Istenítéleteknél hazánkban egyházi részről a káptalanok ügyeltek föl; világi részről a prisztaldus nevű tisztviselő járt el. Ezért van jelen a költeményben egy kanonok s az itt (minden további igény nélkül a név helyes voltára) pör-osztóknak mondott-pristald. Ha a ballada, ezéljához képest, a tetemre hívás törvényes szokásain netalán tulment: költeményben ezt megbocsáthatónak vélte — a szerző.

Hiába! nem indul sebe a holtnak
Állva fejénél az, vagy emez:
„Gyilkosa hát nem ez . . . újra nem ez.“

„Hát ki? — riad fel Bárczi sötéten,
Boszulatlan nem foly ez ősi vér;
Ide a gyilkos! . . . bárha pecsétem
Váddal az önnön szivemig ér:
Mindenki gyanus nekem, a ki él!“

„Jöjjenek ugy hát ifju baráti!“
Sorra belépdél sok dalia:
Fáj nekik a hőst véribé látni
S nem harez mezején clomlania.
Erre' se vézrik Bárczi fia.

„Jöjjön az udvar! apraja, nagyja . . .
Jöjjön elő Bárcz, a falu mind!“
Mégkönyezetlen senki se'hagyja,
Kedves urára szánva tekint.
Nem fakadt a seb könyre megint.

„Jöjjön az anyja hajadon huga!“
Künn a leány, már messze, sikolt;
Anyja reá rogy, öleli bugva:
Mindenre nem érez semmit a holt,
Maradt a tört vér — fekete folt.

Jöjjön utolszor szép szeretője,
Titkos arája, Kund Abigél!“
Jő; — szeme villan s tapad a törre,
Arca szobor lett, lába gyökér.
Sebből pirosan buzog a vér.

Könye se' perdül, jajja se' hallik,
Csak oda kap, hol fészkel az agy:
Iszonyu az, mi oda nyilallik:
Döbbenet által a sziv ere fagy!
„Lányom, ez ifju gyilkosa vagy!“

Kétszeri mondást — mint lebüvölten —
Hallgat el, aztán így rebegi:
„Bárczi Benőt én megnem öltöm,
Tanum az Ég s minden seregi!
Hanem a tört én adtam neki.

„Birta szivem már hű szerelemre,
Tudhatta, közöttünk nem vala gát:
Unszola mégis szóval „igenre“,
Mert ha nem: ő kivégzi magát.
Enyelgve adám a tört: nosza hát!“

S vadul a sebből a tört kiragadja,
Szeme szokatlan lángot lövell,
Kaczag és sir s fenvillogtatja
S vérese-visongással rohan el,
Vetni kezét-rá senki se' mer.

Oda kinn lefut a nyílt uteza során,
Táncolni, dalolni se' szégyell;
Dala vig: „Egyszer volt egy leány,
Ki csak úgy játszott a legénnyel,
Mint maeska szokott az egérrel!“

Arany János.

Hogy becsülik meg a poétákat Oroszországban?

Jókai Mórtól.*)

Mikor Miklós czárnak a trónörököse annyira meg-
nőtt, hogy nevelőre volt szüksége; hát akkor a min-
den oroszok czárja kikeresett a számára — egy poé-
tát; arra bizta.

Igen is, nem valami tábornokra, nem valami ér-
sekre, hanem egy egyszerű poétára, aki semmiről se
nevezetes, csak arról, hogy szép verseket irt.

Sukovszkinak hitták; — akit az oroszok Schil-
lerjének neveznek. Schiller volt az eszménye, a minta-
képe; annak az összes műveit fordította le orosz
nyelvre s maga is annak a szellemében irt s utána egy
egész Schiller-iskola támadt az új orosz nemzedékben.

A költő úgy nevelhette a trónörököst, ahogy neki
tetszett, azt taníthatott neki, amit akart: a czár egé-
szen átruházta szülői hatalmát. Sukovszkit még csak
abban sem akadályozta senki, hogy Európa legnagyobb
katonai államának leendő uralkodóját ne katonának,
ne deszpotának, hanem egészen magához hasonló ér-
zelgő költőnek nevelje. Hatalmas ember, szabad ember
csak egy volt az egész Oroszországban s az Sukovszki
volt a költő!

Nem tudom, hogy Európa melyik uralkodója csi-
nálná ezt utána?

Egy másik nevezetes költője is élt ekkor Orosz-
országnak: Puskin, akinek Jevgen Anyeginjét magyar
fordításban is ismerjük. Ez meg az orosz nemzet By-
ronja volt. Már tizenhárom éves korában híressé lett
egy költeménye „Czarszkoje Zelo emléke“ által. Hu-
szonég éves korában egy lángoló ódát irt a „szabad-
sághoz.“ Valóságos Petőfidal. Petőfi dalait nem mélt-
tatták semmi figyelemre országunk nagyjai, azok a
kunyhók között elhangzottak; senkinek sem jutott
eszébe költőjüket megjutalmazni: még a tudós társa-

*) Mutatvány a „Muszka rajzok“-ból. Szerk.

ságnak sem. Nem úgy Oroszországban. Puskin szabad-
ságdala felhangzott a trónig, egész a hatalmas czár
füléig. S a czár rendelt neki jutalmul — huszonöt
botot.

Igen is: nem a hogy a tisztelt olvasó várta: nem
a nagy muszka akadémiai jutalmat; a kétszáz kancsu-
kát, hanem csak a muszka Marczibányi jutalmat: a
huszonöt botot.

S a koszoruzott költőnek szépen fel is kellett
venni a számára utalványozott jutalmat s a „Kauka-
zusi fogoly“ a „Bakcsiszeralyi könyforrás“ hallhatat-
lan költőjének hasra kellett feküdnie a czár káplárpál-
czája előtt. — Ezuttal Marsyas nyuzta meg Apollót!

A büszke huszonegy éves lángész nem akarta en-
gedni, hogy ez megtörténjék vele, mikor a czár utal-
ványának megértésére a tábornokhoz hívták; sirt, dü-
högött. Hanem aztán a derék Popotoff elkezdte kér-
lelni, biztatni, mint a fogorvos a betegét, aki nem
akarja engedni, hogy a rosz fogát kirántsák: „ugyan
Puskin, nem szégyenled magad? ilyen lármát csapni hu-
szonöt bot miatt? Hisz ez gyerekeknek való tréfa.
Magam is kiálltam egyszer, pedig verset se irtam. Nézd
csak, milyen kényelmesen elnyulhatsz ezen a balzacon.
Látod: az is híres poéta, mint te: mégsem protestál.
Pedig ő is huszonötöt kap. Nem is fáj az! Az ember
nagyot ugrik utána! Aztán hazai mogyorófával. — A
Czarszkoje Zelo kertjében vágott mogyorófával. Hát
kivánhatsz többet? Ugyan dülj meg hát: s ne instál-
tasd magadat!“

S a dicső Puskinnak fel kellett venni a huszonöt
botot, amit a czár diktált birodalma legnagyobb köl-
tőjére.

Ezt se tudom, melyik uralkodója Európának csi-
nálná utána?**)

Tizenhét esztendővel később egy testőrtiszt pár-
bajban lelőtte Puskin.

Az egész orosz közvélemény, az egész Európa
mivelt világa felháborodott e barbár tette. Hisz egy
ilyen lánglelket megölni egyenlő gonosztett az ephe-
susi Diána templomának felgyújtásával.

Volt Puskinnak egy fiatal barátja, Lermontoff. Maga
is lelkesült költő s a szentpétervári szalonok kegyen-
cze, testőrtiszt azonkívül.

Ez egy verset irt Puskin halálára. Abban a vers-
ben hallható egy igazi orosznak a fájdalomordítása, aki
elfelejti, hogy láncz van a kezén s szabadnak képze-
li magát: s beszél szemtül-szemben a czárhoz, akiről
azt hiszi, hogy az is olyan ember, mint ő; és magáról
azt, hogy az ő szelleme is olyan magas, mint a czáré;
s még mikor hódolatában odaveti is magát a trón elé,
ezt oly indulattal teszi, hogy megrendül belé az egész
állvány.

Lermontoffnak ez a költeménye is remekmű.

**) Poéták! Jó lesz meggondolni a dolgot!

Jutalma az lett, hogy elküldték a Kaukaszba cserkeszt vadászni. Ő azonban, ahelyett, hogy a cserkeszket pusztította volna, ott is verseket írt.

Egyszer költői kóborlásaiban a regényes bércek között elfogták a cserkeszek. A költő elszavalta nekik gyönyörű költeményét a „cserkeszfiu“-t, s a b a r b a r hegylakó nép, az irástudatlan pogány azt mondá: „oh ez nem olyan fej, aminőt le szokás vágni? Ebben isten lakik.“ — S szabadon bocsáták.

S azután írta még legszebb műveit, mik nemzete kegyenczvé tették. Az asszonyok imádták verseit és prózáját. Regényet, a „Korunk hőst“ minden nagy nemzet nyelvére lefordítva, olvasta az egész világ. — Neve nagyobb fényt vetett Oroszországra, mint Paskievicsé.

Ott kellett maradnia a Kaukaszban.

Az a gyűlhelye mindazoknak, akik Oroszországban a „lángész“, a „forradalmár“ és a „gonosztevő“ gyanujába keverik magukat. — Lermontoff gunyoros természetű volt. Keserű, mint az orosz írók mind.

Tisztársai között volt egy, aki cserkesz egyenruhában járt s öve mellett roppant nagy handzsárt viselt, aminek a nyele gyémántokkal volt kirakva.

Ezt a bizarr embert Lermontoff úgy hitta, hogy a „handzsáros ur.“

Ez a fülebe ment ennek. Kérdőre vonta a költőt.

„Ön engem sérteget.“

„Eszemben sincsen ön.“

„Ön engem úgy hív, hogy „a handzsáros ur!“

„Én csak önnek legkitünőbb tulajdonáról veszem az elnevezést.“

„Ez meg egyenes megsértés. Ez bosszút kíván.“

S a „handzsáros ur“ rögtön küldte a segédeit Lermontoffhoz, elégtételt követelni.

Másnap reggel kimentek a hegyok közé.

Lermontoff a párbaj színhelyén ismételte, hogy ő nem akarta ellenfelét megsérteni. Az nem fogadott el semmi mentséget. Vérnek kell folyni.

Mikor szembeállították őket, még akkor is azt mondta Lermontoff:

„Én egy ilyen ostobaságért nem ölök meg egy embert.“ S azzal a pisztolyával fellőtt a levegőbe.

Hanem a handzsáros ur más véleményen volt. Ő fogta a mordályt, neki fogta Lermontoffnak, s azt a csillagot hazája égén, melynek ragyogását három világrész bánulta, úgy lelőtte, mint a tőköt.

S azzal szétfutottak; a győztes és a segédek.

S a fiatal költő: Iván czár dalnoka, Izmail Bej szerzője, nemzetének büszkesége, akiért az asszonyok rajongtak, aki után az idegenek Oroszországot megismerték, a fiatalság vezére, koronája, a kioltott lángész . . . ott feküdt két nap, két éjjel a jávorfa alatt megsiratatlan. Mire a kozák favágók ráakadtak, már a sok megették az arcát! . . .

Ezt se tudom, melyik nemzet csinálná utána az oroszoknak?*)

*) Poéták! Mégis csak jó lesz itthon maradni.

Három nagy költemény.

(Műveltségtörténeti trilogia.)

Váry Gellértől.

(Folytatás.)

Amint az Iliászból értesülünk, a trójaiaknál ismeretlen is volt azon tanakodó gyülekezés, mely már az itteni görögöket mindennél élesebben jellemezte. Mindjárt az első énekben gyűlést látunk, hol szónokolnak. Uliszeszről állítja egy trójainak megjegyzése, hogy oly ügyesen és folyékonyan szónokolt, mintha csak hópelyhek hullottak volna az ajkairól. Nesztorról pedig maga a költemény mondja, hogy szájából méznél édebben folydogált a szó.

Nevelés, szó és a közügyekbe való befolyás tehát oly határozott színű emberi vonások már az Iliáson, melyekhez hasonlókat keletnek semminemű művéről nem sikerült még eddig a régészetnek lebetűzni. Találni ezeken a királyoknak kővé vált egyforma sorozatát, de nem társadalmi eszméket, melyeket a szónoklat vitt keresztül, nem embereket, kik az önkény vagy előítélet korlátaitól menten mozognak, tesznek és intézkednek. Az akarat szabadsága, a természetnek a testben vagy érzelmekben való el nem szorítása, jellemvonás is a görögségen, mely, míg a későbbi idők alatt remek irodalmi és művészeti példányokban tünt föl, az Iliász képeinek sorozatából sem hiányzik.

Igy midőn Achilles Agamemnonnal pörlekedik, nyíltan szemére veti neki, hogy ő önként jött Trója falai alá, mert biz ő otthon is maradhatott volna a gyöpes Phthia vidékein. Miután pedig mindazt egész szabadon elmondta, ami szívének feküdt s embereivel félrevonult, kiült a tengerpartra s keservesen sirni kezdett, mert fájt a szívének, hogy Agamemnon őt becsületében oly érzékenyen megsértette. Ahol már hozzá vannak az ember testi és lelki természetének előítélet vagy egyéb igények általi szorongatásához szokva, ott bizonyosan megütközéssel néznék valami hatalmas vitéznek a könyvezését, míg a görögök szelleme egészen helyén valónak látta azt Achillesben úgy, mint másban, mert a fájdalomnak természetes következménye a sirás.

Jóllehet az ilyen esetek, melyeket az Iliász lapjairól óriási távolsága daczára is leolvasgatunk, máris eléggé mutatnák, hogy a görögség volt az, mely az erkölcsi értelemben vett emberiséget megteremtette, nem maradhat előttünk észrevétlenül még az sem, hogy ez emberi természet a földöntúli szellemi világra, magukra az istenekre is kiterjedt. A keleti népek is adtak ugyan az isteneszmére valami olyan emberféle alakot, de tiszta, egészséges emberi természetben a görög istenek jelentek meg először a világon. Az Iliászban előforduló istenek oly tisztán kialakult emberi minőségűek, milyennekké csak azon nemzet tehetette őket, mely mindjárt léte kezdetekor valami benső titkos sugallatnál fogva érezte, hogy az ő egész tevékenységének ez egyetlen szóban kell központosulnia — emberiség. Ez istenek nem összetételei az állati meg az emberi természetnek.

szetnek; nem lények, melyeknek testéhez vagy tetteihez különféle a valóság által nem igazolt képzeleti járulékok fűzvék, hanem a szó szoros értelmében természetes emberek. Mindaz, ami természetnél fogva az emberi testnek sajátja, sajátja az az Iliász-beli isteneknek is. Ők csakugy férfiak és nők, mint az emberek; csakugy esznek, isznak, mint ezek; csakugy beszélnek, gondolkoznak és tesznek. Sőt az istenek emberi teste még annyiban sem szenved kivételt, hogy legalább sérthetetlen volna s a rajta ejtett ütés hatását vesztené. A görögök gondolkodása valamint természetietlennek, ugy emberietlennek is találta volna azilyenfélét. Éppen azért Aresz vagy Afrodite istenasszony, kik a csatázó görögök és trójaiak közé vegyültek, nem kerülhették el, hogy éppen úgy meg ne sebesüljenek, vérök éppen úgy ne folyjon s fájdalmukban éppen úgy ne jajgassanak, mint az emberek.

Vélekedjék bárki is a saját belátása szerint e fontos műveltségtörténeti tényről vagyis az isten eszméjének emberi alakba öntéséről, mi részünkről oly jelenséget láttunk abban, amely az emberiesedésnek mindeha legbiztosabb alapja. Amely nemzetek nem tudtak megbékülni az istennek emberi alakba öltözésével, azok mint a történelem bizonyítja, tehettek ugyan jelentékeny dolgokat a kereskedés, a hadászat vagy más egyéb téren, de az emberiesedés ügyét egy lépéssel sem mozdították elő. Volt legyen tehát akár oly nép, mely az istent tisztán az ő szellemi valóságában fogta föl, akár olyan, mely a természet elemeiben vélte rejleni, mindkettőnek összes tevékenysége az emberiesedés hőmérője mellé állítva egyformán zerus fokot mutat.

E tapasztalatot olvashatjuk le azon másik nagy költeményről, melynek tartalmát már ismerjük, a Nibelungen-ről. Mióta az új korban a természettudományok oly messze kiterjedő tanulmányozás tárgyául szolgálnak, a politikai életben is egyre hatálytalanabbak a tulajdon birtoklásának emberiesebb jogalapjai, hanem érvényesül az erősebb, csupán azon oknál fogva, mert ő erősebb. Ez a gondolkodásnak azon következetes folyamánya, mely a természetből az ember gyakorlati életére átháramlik, mint ahol szinte nem látnak egyebet a vizsgálódók, mint egyik erőnek a másik elleni küzdelmét. Bizonyos; hogy p. o. ezer évvel ezelőtt a műveletlenebb emberiség még nem tudott oly éles szemmel a természet mélyébe pillantani, mint már a mostani; de az elemeknek s illetőleg az erőknek egymás elleni küzdele már akkor is oly világos volt, hogy a legközönségesebb ember tekintete előtt sem maradhatott az észrevétlenül. Bárkinek is látnia kellett, hogy a hideg mint üzi el a meleget, az eső a szárazságot, a nyár a telet stb.

Mivel az ős germán nép is ez elemekben hitte az isten létét, csoda-e, ha önnön gyakorlati életében az erő lett azon mérték, amelytől valakinek emberi értéke függött? E gondolkodás az, melyet barbárságnak mondhatunk s ennek minden időre szóló műveltségtörténeti emléke a német Nibelungen. Mily más az a levegő, mely e mű körül lengedez, mint az, mely az Iliásznak ugy-

szólván emberi nimbusz gyanánt szolgált. — A közügyekbe való befolyás, gyülekezés, szónoklás és egyéb emberies vonások a Nibelungen lapjain ismeretlenek. Ott elejétől az utoljáig csak ez az egy szó hangzik — erő. Hagen, a vitéz rettentő erős; Brunhild, a nő halhatlan erős; Szigfrid pedig legyőzhetlen erejű. Ez elvnek folyamányai a tettek is, amelyek szemeink előtt elvonulnak s melyek a főnebbi vázlatból némileg tudvák előttünk.

A barbár gondolkodás nem ismert más tevékenységi tért, nem tartott más foglalkozást magához illőnek, mint ahol a nyers anyagi erővel lehetett magát hányni-vetni. A testnek erejét különféleképp fitogtatni, fegyvert viselni, stb. oly állapot volt, melyben a barbár kedély a legnagyobb kielégítettését látta. A századok, melyek a Nibelungent szülték, még nem bírtak azon tisztább gondolkodásra emelkedni, hogy a szellemet is méltányolták volna, hanem az életet merő háboruzás, párbaj, vadászat, a gyöngébbek kirablása s más ilyenfélékben töltötték el. — Ez lett azután azon eszme, melyet vitézségnek neveztek s melyet a költők lantjukra véve a barbár főemberek asztalánál egyre dicsőítettek. A barbár századokban a nyers testi erő volt az egyedüli mód, melylyel érdemet lehetett szerezni, társadalmi jogot vagy telket birtokolni. A barbárnak czimere, lakása, öltözete mind egy szálíg azt mutatta, hogy e világon nincs más érték, mint az erő.

Pedig mégis kell lenni fensőbb érdekeknek, magasabb nézpontoknak, melyekből nemcsak lehet, hanem kell is nézni az emberi élményeket. Tűnjenek el ezek az életből s döntsön mindig merően az erő, az élet is megszűnt emberi lenni s az ellemszerű nyers küzdelem képe üt tanyát ugy, mint a Nibelungent környező barbárság korában. Ott van az erkölcsi értelemben vett emberiség, ahol győzni lehet annak is, akinek a nyers erőnél fogva arra nincsen kilátása. Justinus római történész mondja Lykurgusról, midőn testvérérének kis fia elől a spárta uralmat el nem ragadta, hogy ezt azért tette, mert meg akarta mutatni, mennyivel többet ér az, ha valaki a kegyelet követelte kötelességnek eleget tesz, mint ha a világnak minden kincsét elnyerné. Bizony, aki igazán lelkesül az emberiség eszméjének minél bővebbi kifejléseért, nem is csekélységnek, hanem a gondolkodás egyik legfényesebb tünelmének tekinti azon mozzanatot, amidőn a gyöngeség is érvényre birt emelkedni a nyers testi erő mellett.

Ez megtörtént akkor, midőn a nőiség a mindinkább eláramló keresztény elvek következtében erkölcsi értéket nyert. A műveltségtörténészek, kik különösen az emberek közt kifejlett társadalmi viszonyokat rétegről-rétegre egész az őskorig visszamenve vizsgálták, azon tapasztalatra jöttek, hogy azon tény, melynél fogva mostanában egy férj és egy nő házassági szövetségre kel s mit a két sziv kölcsönös szeretete erősít meg, valamikor az ős korban azon alapon történt, mert a férfi erősebb volt, mint a nő. Még a Nibelungen-ben is ugy látjuk, hogy Brunhild nem azért megyen nőül Güntherhez, — mintha őt nagyon szeretete

volna, hanem mert a kődobás által bebizonyította, hogy még erősebb mint ő. Azonban ugyancsak a Nibelungenben már nyomára találunk annak, hogy az erő mintegy meghunyászkodva érzi magát az ő ellentéte a gyöngeség előtt. (Vége köv.)

Mariska emléke.

I.

S visszatér a régi fecske,
Meglalte újra kis lakunk' ;
Fészket csinált a házereszbe ;
Nem hallja többé vig szavunk' !

És újra zöldül ágazatja,
Virágos újra a liget ;
De zsendülő új lombozatja
Felénk többé nem integet.

És újra szól a nyáj kolompja
A kedves táj mezőirül !
Rezdül, susog a hársfa lombja
Hallgatom búsan, egyedül.

És szól a vén templom harangja,
Szivem átrezgi fájdalom —
Mig elviszi bús, méla hangja
Fejfádhhoz... zokogó dalom !

II.

Eszembe jut, hogy kis lakunkból
Kivittek téged, kedvesem !
Virágaid kis ablakomból
Hervadtak aztán esőndesen . . .

S virágaid elhervadának,
Búsan lehajták kis fejök . . .
Engem is egyre ölt a bánat
És mégse haltam meg velök.

S virágaid . . . Fájón sóhajtvá,
Sirok, midőn eszembe jut :
Elszálla ott végső sóhajba'
Utánad lelkök, illatuk !

III.

Nagy hosszú útról jöttem én,
Meglátni kis hazámat ;
Szivemben annyi szép remény
Mosolygó képe támadt.

Porzott az út, kocsim szaladt :
Előre üzte vágyam,
Vitt ismerős, vén fák alatt,
Vén hegynek oldalában.

És kongott a kicsiny harang,
Ott főtt a vén toronyban,
Mintha köszöntene e hang :
Légy üdvöz itt, e honban !

De eltűnt az öröm hamar,
Hogy szólta kis harangosa :
Zokogó temetési dal,
Nem öröm volt a hangja !

És lelkem is sirt e dalon,
Sirt, zokogott feletted :
Oh mert, én édes angyalom,
Téged a sirba tettem !

Aradi József.

Az étművész.

Irta Börne L.

Csak nyolcz napig voltam Bécsben félrelismerve ; tehát szerencsésebbnek tarthatom magamat, mint sok mások. Asztali társaságom szent szövetségét t. i., mely célját, az ételeket közösen nyeldesni, éppen nem szépitgette, egyenetlenség fenyegette ; mert nem tudott megegyezni a felett, vajjon én szerelmes vagyok-e, — vagy mélyen gondolkozó tudós, vagy bolond, vagy siket-néma, vagy valami unalmas és száraz ember, Kétségkívül mindegyik véleménynek megvolt a maga oka. Keveset ettem, mítsem beszéltem, megszólitásra nem hallgattam . . . majd komorság fogott el, majd fennhangon nevettem . . . arczomat fintorgattam, tekintetem mereven eme vagy ama pontra volt irányozva s nem ritkán kezemmel homlokomat és hajamat simitgattam hasonlóan illedelmes fiataljainkhoz, — kik, midőn nem várva egy fehérszemély lép a küszöbre, hevenyében kezökkel fésülködnek és fürtjeiket kedves rendetlenségbe hozzák. De egy hét múlva minden világos lőn előttem és közönséges — jobban mondva nagyon közönséges — szeretetreméltóságom visszatért. A dolognak következő sora van.

Szemben velem egy férfiú ült, kinek kimondhatatlan színű kabátján a gombok ritka ritkasága vont a magára figyelmemet. — Három négyszöglabra nem esett több egy gombnál — mely népesedés ugyan, ha emberekről volna szó, a sürűbbek közé volna számítandó, mert Máltáét is tulszárnyalná, mely azonban — gombokról lévén szó — példanélküli takarékosagra mutat. Anthropologiai okok folytán azt következtettem, hogy egy ily sajátságos physiognomiájú férfiú kitünő ember lehet ; s nem csalódtam. Csakhamar egy felette jeles étművészt fedeztem fel benne, ki felséges adományaival az önzetlenség erényét is egyesítve, ezt oly módon gyakorlá, hogy nyolcz napon át művészetében ingyenes nyilvános előadásokat tartott.

Egy értelemben lesznek velem, ha azt állítom, hogy a legtöbb ember úgy eszik, mint a barom, tiszta öntudat, megfontolás, szabály és minden kellem nélkül. Mit csak a nemesítő művészet lehel a nyers természet felé, mit mindig csak homályosan sejtettem, hogy t. i. az evés célja valami sokkal fenségesebbre irányul, mint csupán állati ösztön kielégítésére, tisztának látszott előttem azon remekség meg szemlélése által

melyet az érdeemes művész, kiről beszélni akarok, szemem előtt feltárt.

Más koncertadók megvárják, míg a zenekar összegyülekezik s a hangolásnak vége van; csak akkor lépnek elő. — Művésznünk azonban az ily kisszerű műfogást — meglepetés által hatni — megvetette. Ellenkezőleg ő félórával előbb jelent meg az étteremben, mint a többi vendégek, úgy hogy a pinczerek gyakran zavarban voltak, kérdezték őt, mit parancsol; mert azt hitték, villásreggelit keres. E magányosságot úgy használta fel, mint oly férfi, kinek művészete szent s ki azt nem csak a tömeg silány időöltésére gyakorolja. Terítékjét egy felette részletes szemlének vetette alá; tányér és pohár újra tisztítottak: a csorbásnak talált kést kicserélte. Leginkább azonban a szék ruganyosságára fordította figyelmét, jól megfontolván, mily sok függ az étnstrumentum e hangszekrényétől. Ezek után könyökével egy szabad kerületet mért ki, összetolván két széket; úgy hogy később csodálkozott az ember, hogy egy oly férfi, ki hat személy helyett ehetett, mégis csak kettő helyett ült. Megtörtént mindez és maradt még ideje, akkor egy praeludiumot játszott olyképp, hogy a szomszédos üvegek közös járulékaiból egy pohár bort gyűjtött magának s ehhez egy darab tejes kenyeret ugorkasalátával költött el. Így biztos kikötőből nyugalommal tekinthetett a hullámozó vendégek vihára elé s míg mások a zavarban helyeiket keresték és éhesen leves elé sóhajtoztak, ő böles elővigyázatának gyümölcseiben gyönyörködhetett.

Nem lehet eléggé csodálkozni a felett, miként kerülhette ki figyelmét oly sok ezer embernek, kik emlékezetet meghaladó idők óta vendéglőkben étkeztek, miszerint a villa használata egyike azon szokásoknak, melyet a vendéglősök taktikából hoztak be. Csak egy kis figyelem mellett felfedezhették volna, hogy ez eszköz kevésbé alkalmas ételeket tartani, mint inkább le- és átesni hagyni. Egy oly éleslátású étművészt, mint a mienket, el nem ámíthatott a villának e képmutató segélynyújtása és azt igénybe nem is vette, hanem minden fogásnál e biztos, széles terjedelmű és sokat magába ölelő kanálra szoritkozott, melyet a pinczerek rabló kezei elől — kik leves után valamennyi kanalat elszokták takarítani — úgy helyezett biztonságba, hogy vele mindenféle gymnastikai gyakorlatokat és hadmiveleteket tett, melyek alatt az meg nem volt csíphető.

A germán származású népek mind azon balhiedelemben élnek, mintha a különféle mellékételek, melyek a marhahúst kísélni szokták, pl. sárgarépa, ugorkasaláta stb. csak választék gyanánt lennének az asztalon; de nagy művésznünk azon álláspontból iadult ki, hogy ezen mellékételek tulajdonképp „együttes“ ételek és alapelvén szerencsés alkalmazása ennek helyességét igazolta be. Tormát, piritott burgonyát, közönséges barna mártást, becsinált babot, ugorkasalátát, hónapos retket, sárga répát, retekseleteket, mustárt és sőt mind tányérjára helyezte és a térnek böles felhasználása által olyképp tudta őket körben rendezni, hogy egyik a másikat meg nem érintette. Csak egyetlen üres hely maradt:

számítva azon mellékételre, melyről talán tévedésből megfeledeztek s mely még mindig jöhet.

Azon előítélet, hogy a művészetek monarchikus államokban nagyobb serkentésben részesülnének, mint köztársaságiakban, szülőanyja azon második előítéletnek, mintha a legtöbb művész aristokratikus érzelmeket táplálna. Ha szükség van még egy bizonyítékra, hogy e nézet hamis, úgy étművésznünk azt megadta. Hajlama a szabadság és egyenlőség iránt oly heves volt, hogy a nők által élvezett azon előny, miszerint a férfiak mellőzésével elébb ők szolgáltattak ki, a legnagyobb dühbe hozta és nemcsak folytonosan lármázott a szabadságért, mint a német liberalisok, hanem harczolt is érte azáltal, hogy minden pinczért, ki — a tálat valamelyik nőnek nyújtandó — őt átugrani merészelte kabátjánál fogva erőszakkal visszatartott és az emberi jogok iránti tiszteletre tanított. Művésznünk szabadságszeretete magoknak a pinczereknek legtöbbet használt: mert míg a vendéglős a vendégeivel szemben tanusított legkisebb hanyagságot szigoruan büntette, hősünk ily tyranniának úgy dolgozott ellene, hogy a pinczereknek folytonosan kiáltozott és integetett: el ne hanyagolják őt s gondoljanak reá.

Főzélékek az evő csöcselék és koresmárosok örömei: olesó módon kielégítik a nyers szükségletet. Művésznünk irányukbani fitymálását eléggé kinyilvánította azáltal, hogy egy főzéléknél sem időzve sokáig, hanem egyiktől a másikhoz sietve, a kíséret vagy az ugynevezett mellékletek közé vegyült, a hol — mint gyakori eset — nagyobb képzettséget tapasztalt az uraságánál. Egy új heringet, mely még igen félénk lévén zavartságát — hogy ily sok vendég előtt kell megjelenie — el nem palástolhatta, csakhamar felbátorított és oly bizalmasan mulatott vele, hogy egy test- és lélekké váltak. Persze hogy zúgolódtak asztaltársai az ugynevezett illemnek ez elhanyagolása miatt, de művésznünk csak nevetgélt és azt kérdezte egy osztrák gróftól, hogy nem volt-e a legöregebb hering is fiatal valaha? Előnyök nemesítenek, nem évek — tette hozzá.

A tutti-ból is evett ugyan művésznünk, megkülönböztetve magát a többi művészekről, kik ebben nevetséges-előkelő tartózkodást tanusítanak; de — mint természetes — erejével takarékoskodott a solofogasok számára. Ha egy pausa után hanglejtésekben, melyeket hoszú lélegzetű trilla gyanánt rendesen egy nagy tál alma-kompot zárt be, egészen szabad phantasiájának engedhette át magát: a leghidegebb kebel is bámulatra ragadtatott. Hogy azonban a tányérváltás, ételek feltalálása és eltakarítása alatt veszendőbe menni szokott időt miként kell felhasználni, megmutatta étművésznünk minden asztaltársának megszegényítésére.

Nem tudom, helyén lévő hasonlat-e, ha azt mondom: a téstásételek az asztalsymphoniák adagió-i; de akár helyes, akár nem, művésznünk ebben elérhetlen volt. Mihelyt az édes tál megjelent a teremajtó küszöbén, látarejét erősítendő felette kis szemeket csinált.

(Vége köv.)

SZERELEMCSÓK.

II.

Említettük, hogy a csók édességét többnyire a méz és tej édességéhez szokták hasonlítani, — mint amelyek az édességet emberi fogalom szerint legnagyobb mértékben bírják. Némelyek még ezeknél is nagyobb édességet tulajdonítanak neki, különösen az első csóknak, melyet a kedvestől kapunk. S nem ok nélkül. Addig, míg nincs vagy legalább nem tartunk jogot valamire, annak érdeke is nagyobb előttünk s az már régi dolog, hogy minden élvezetnek első megízlelése a legédesebb, mint amely közvetlen az érte való küzdelem, vergődés és kin leginnensőbb felén áll. — Ilyenkor a két szerelmes lélek még tényleg nem egymásé, tehát az üdv után sovárgó szívek között a tartózkodás egy neme áll elválasztó fal gyanánt, mely annak érdekét nagyban emeli; ezért tartják legtöbben s talán mindenki az első csókot a legédesebbnek, a legtöbb üdvöt, a legnagyobb boldogságot rejtőnek s azért akadt ennek minden csók között a legtöbb megéneklője.

Az első csók — mondja Illyés — ez égi harmat,
Mely édesb mint a tiszta méz,
Ott reszket már ajkán a lánynak
S a telt kehelyben meg nem állhat:
Elesöppen és csók csókba vész.

Miről tündérregék mesélnek,
Mi boldogság van földön, égen,
Mit érezhet az est fuvalma
S virágillat egymásba halva:
Ezt érzik e perez üdvében.

Az első csók természeténél s alkalmánál fogva, tiltott s mint mondtuk, ezért oly édes. Dóczy azt tartja, hogy „nem csók az, amely tiltva nincs“; ez azonban szószerint nem áll, mert akkor csak a lopott csók volna csók, vagyis az, melyet „önként nem adva, lopva elveszünk;“ már pedig ki tagadná, hogy a nem lopott csók is csók, ha egyszer attól kapjuk, akit szeretünk s kinek eszerint vágyunk a csókjára? — Azt hiszem, nem is azt akarta itt mondani, hanem azt, hogy az a legédesebb csók, amely tiltva van.

Az első csók élvezésénél azonban minden tiltottsága daczára is van egy kis beleegyezés,

különben nem férne hozzá a szomjas halandó s azért ennek édessége nem annyira a tiltásban, — mint a beleegyezésben rejlik. — Szerintem tehát tiltott csók csakis az, mely az egyik fél ajkáról annak tudta, akarata s beleegyezése nélkül véte-
tik vagy szebben kifejezve: lopatik. Ezt a csókot érezhette Tasso is „Bacio involato“ — Lopott csók — (L' Aminta e rime scelte di Torquato Tasso, Firenze 316 l.) ezimű költeménye írásakor vagy írása előtt, midőn mosolygó ajkkal alvó kedvese előtt áll, gyönyörítasan szemléli őt s ki-
mondhatlan forró vágy kapja meg, melynek nem tud ellenállni, félvén, hogy e pillanatot elszalasztva, ez alkalom sohasem fog többé előtte állni s

Megesókolá őt lopva, hirtelen
S megízlelé, mi üdvöt rejt a menny.

Ami ugyan olaszban:

E baciandole il viso
Provai quanta dolcezza ha il paradiso!

erőteljesebben hangzik. — Mellesleg mondva különben Tasso a csókot, ahol csak lehet, előhossa s nagy gyönyört és hatalmat tulajdonít neki. Hogy többet ne említsünk, például a „Gerusalemne liberata“ (megszabadított Jeruzsalem) XVI. énekében, midőn Rináld és Armida szerelmeskednek:

Lágy kebelén tartván a hőst, ott esüggé fölötte
S arczáját ez a hölgy arczához föl-főlemelte.
És szomjas szemeit vágytelve legelteti rajta,
Mintha gyönyör kéjébe fuladni, oszolni akarna;
Az lehajolt hozzá s édes csókját bebeszivta,
Majd ragyogó szemein, majd esüggvén ajkain ajka... etc.

Szépen írja le az első csók hatását és hatalmát Runeberg, svéd költő is, midőn „Első csók“ ezimű költeményében ezeket mondja:

Az esti csillag felhő szélén üle
S lombárny alól leányka kérdi tőle:
Mondd, mi az égieknek gondolatjuk,
Ha itt mi első, hű csókunkat adjuk?
S az égnek szende lánya szól reá:
Örömmel néz az angyalnép alá,
Tulajdon üdve képmására lel
S csak a halál fordul zokogva el.

Talán még ennél is hatásosabban írja le Madáchunk ugyancsak „Első csók“ ezimű költeményében azt a boldogságot, melyet a szerelmesek e pillanatban éreznek:

Sziv! . . . ki érti
 Meg titkodat?
 Ki nyugton türtél
 Villámokat
 S ki nem hajoltál
 Meg bú miatt:
 Üdvötöl roskadsz le
 Egy esók alatt.

Az eddigiekből az tűnik ki, hogy a szerelmesesók között, bármily nagy is azok mind-egyikének édessége és boldogsága, az üdvösségből és boldogságból legtöbbet rejt magában az a esók, melyet a szerelmesek először izlelnek meg, tehát mikor még csak titkolt, de nyílt joguk nincs rá. A nyílt jogot erre csakis a nyílt, másoknak is tudomására hozott eljegyzés adhatja meg. Hogy egyébiránt a jegyesek közötti esók is drága és édes, az már a két lélek egymásiránti vonzódásából is könnyen következtethető; e vonzódásnak és vágnak alapja mindenesetre szerelem, a szerelemből kapott és adott esóknak, tehát: teljesnek, pedig édesnek kell lennie; azt a különbséget azonban, mely az első s az eljegyzés utáni esókok közt van, csak a jegyesek tudnák megmondani, — ha ugyan ők különbséget tesznek ezek közt.

A szerelmi esók egyoldalú is lehet; nevezetesen ha a két fél között csak egyikbe van meg az erre sarkaló érzelem, a szerelem; ilyenkor a esókravágyó fél a vágyódások pokoli kinjában, mint a bibliai Lázár a lángok között, minden kigondolhatót odaigér egyetlen hűsítő cseppért, — egyetlen esókért. Az ilyen esókért Petőfi ezeket igéri:

E husz éves
 Életnek vedd el tavaszát,
 A szép remények tündérföldét,
 Mít lelkem a jövőben lát;
 S ha nyílik ut embernek égbe
 És üdvösséget osztanak ott:
 E tulvilági üdvösségből
 Végy el egy drága századot.

S mit gondolnak: vajjon e esók megadásával lenyhitve lesz aztán az a kínos pokoli tűz? vajjon az a hűsítő csepp enyhíteni fogja a sziv máglyalángjait? Dehogyan lesz, dehogyan fogja! A hűsítő cseppek olyanok lesznek, mint a tűzre az olaj, minél többet öntenek reá, annál emésztőbb s elolthatlanabb lánggal fog égni. S ebben rejlik a esóknak a legesodálatosabb ereje. Miért van ez így s nem másképp? Kérdezzétek meg az ifjuság

megfejthetlen érzelmeit, kérdezzétek meg az isteni hatalmu szerelmet, ez legjobb feleletet adhat reá, ha ugyan adni fog, ha ugyan lesz, ki szent némaságát megérteni képes s ki meg tudja magyarázni ama csodákat, melyeket rabjain, édes-lánczokon örömmel vergődő rabjain, az embereken léptenyomon művel. A szerelem csodás és megfoghatatlan s ennek legszentebb adója, a esók, — ne volna az?

Nincs a esók nemei között egyetlenegy se, mely e névre annyira érdemes volna; méltán megérdemli a „esókok esókja“ nevet. Ezért van aztán, hogy a legtöbbben, csupán e esókot tartják nevére érdemesnek s hozzá méltónak, valódi esóknak. Hamerling is azt mondja:

Seit ich brenn für dich in Schmerzen,
 Weis ich erst, was Küsse sind.

azaz: Csak, mióta érted égek,
 Tudom azt, hogy mi a esók.

Tehát míg nem égünk valaki iránt, nem vágyunk öt birni, vagyis míg nem szeretünk valakit, addig a esókot se tudjuk valóban, hogy mi s mi mindent rejt az magában. Miért van tehát mégis, miszerint anélkül, hogy még szeretnénk valakit, vágyunk az ő „piczi piros“ „rózsa“ „szamóca“ ajkait megcsókolni? Hihetőleg azért, mert régen, mások által konstatálva van előttünk, hogy a lány ajka csak arravaló, hogy megcsókoljuk. Nem hiába hívják talán azokat a rubintajkakát, „esókratermett“-eknek! Ezért van aztán, hogy némelyeknek minden illuziója elrepül a kedves kis angyal felől, mihelyt a „esókratermett“ ajkak... enni látja; eszébejut ilyenkor az ember irtózatossága s szíve összefacsarodik. Én ugyan rézszeremről evés közben is szívesen vállalkoznám a csunya prózai dologgal foglalkozó ajkak megcsókolására anélkül, hogy illuzióm elmenne. Csak-hogy nem olyan könnyű ám ehhez hozzáférni; azok a „esókratermett“ ajkak kevésnek szokták bizonyítani, hogy csakugyan esókratermettek; különösen ha a esókravágyó halandó elég gyarló vágyai fékezésében. — A nőben már születésétől fogva bizonyos ambitio van s megköveteli, hogy, akivel szemben ezt bár pillanatra is elfeledi, illetőleg megsemmisíti, előbb küzdjön, táradjon érte. S nagyon helyesen, éppen ez az, mivel a esók érdekességét fenn tudják tartani s megvédeni az enyészet ellen; mert — valljuk be őszintén — az oly esókra magunk sem igen vágyunk, melyhez

könnyü hozzáférni, vagy ha eleinte vágyunk is, csakhamar elveszti az előttünk becsét, ingerét. S itt — bár önmagam ellen — kénytelen vagyok nagyérdemű hölgyeimet figyelmeztetni, hogy csak minél erősebben tartsák magukat, ha azt akarják, hogy csókuk drága s a férfiak előtt mindig becses legyen. Még ha véletlenül vágnak is valamelyik esinos udvarlójuk (no aki iránt talán érdeklődnek is!) csókjára, el ne árulják, tartsák magukat, ameddig lehet, mert tudják meg, hogy:

Édesb a csók, ha durczás ajakat
Megrablunk csókért, melyet az nem ad.

Hanem ezt az én bájos olvasóimnak nem kell mondanom; önök tudják az illem szabályait s ismerik azt a határt, ameddig a hölgynek az engedésben mennie lehet és szabad, részint, hogy megtartsa női méltóságát, melylyel mindig birnia kell, részint hogy fönségét, hatalmát a férfiak előtt eredeti ryogásában tündököltesse.

Dengi János.

Gyöngyszemek.

— A szerkesztő jegyzeteiből. —

222.

Szeressetek! Oh de ne csak egyesekért dobogjon ifju szivetek! bármí kedves boldogító a kör, melybe sorsotok helyeze, ne ez legyen határa szerelmeteknek; a világnak polgárvá születettek, a nagy emberi családnak gyermekei vagytok; s kebletek nem emelkednek testvéreitekért?

Karthausi.

Eötvös.

223.

Az étel, melyet más konyhájáról kapsz, lecsilapítja éhedet; az étel, melyet saját kezű munkája után költesz el, erőt önt tagjaidba és fölfrissíti lelkedet.

Mauri példb.

Büchner.

224.

Az erényes öregség szép hosszú ősz, melyben a fák másodszor virágznak ki; s mely az évszak érett gyümölcsei mellett az elenyészett tavasz emlékét, sőt bájait is vissza varázsolja.

Családi lapok.

Somogyi Károly.

225.

A hazug oly éhhetetlen egyén, ki végre még csak megcsalni sem tud mást, bármint igyekezzék is; mert senki sem hisz neki.

Családi lapok.

Somogyi Károly.

226.

Ki mindig csak egy, majd később és bizonytalan jövőben tenni szándékolt munkára kiméli erejét, lelki tehetségeit, azt vélve, hogy a jelen időt vesztelve töltheti: ugy tesz

mint aki jó lovát hónapokig tartja istállóban zárva, csak azért hogy a kilátásba helyezett pályázatra annál több erőt gyűjtson és gyorsabban futhasson. Pedig éppen az ellenkező történik. A henyélés azon erőtől is megfoszt, melylyel birtunk, míg a folytonos gyakorlat a jelenben is használ, a jövőre pedig tökéletesebbé tesz.

Családi lapok.

Somogyi Károly.

227.

Az igazság és erény, e gyengéd testvérpár, oly sok kísértetnek van a földön kitéve, hogy az élet veszélyes útján kénytelenek az eszélyt utitársul venni, mely a hízélgés által készített kelepczét ügyesen ki tudja kerülni és a szigorú tanításokat is kedvesekké tenni.

Családi lapok.

Somogyi Károly.

228.

... Az erős elme meggyőzi a balsorsot s ha nem vidám, legalább türethető kedvvel viseli megmásolhatatlan történeteit.

Lev. Csok.-hoz. Pest 1802 aug. 4.

Kultsár J.

229.

... A boldogságnak testvére:

Boldoggá tenni másokat.

T. M. kisassz.-hoz

Petőfi.

Irodalmi és művészeti hírek.

Jövönk című közgazdászati és társadalmi hetilapot indít meg áprilisban Istóczy Győző országgyűlési képviselő. Előfizetési ára egész évre 6 frt.

Aradi József, szorgalmas fiatal munkatársunk, egy kötet költeményt ad ki „Mariska emléke“ címmel, nem feltűnni vágyó viszketegből — mint mondja — hanem a legtisztább kegyeletből ama nő iránt, ki szülője volt ama drága lénynek, kinek emlékére vannak szentelve ez igénytelen dalok. Nehány bús hangulatu költeményt e cyclusból már olvastak előfizetőink a „Déliab“-ban s így hosszabb ajánlgatást nem igényelnek: A munka május elején fog megjelenni Tettey Nándor és társa bizományában (B.-pest, váczai-utca, Mosonyi palota) s előfizetési ára 1 frt.

Gyulay Pál szokott, darabos modorában kikelt ama lapok ellen, melyek Arany mai számunkban levő költeményét folyóirata: a „Budapesti Szemle“ után közölni merték, ez eljárást lopásnak nevezvén. E neveltséges hirtelenkedést (minthogy mindegyik megjegyezte, hogy a B. Sz. után közli) a sajtó s maga a Budapesti Szemle kiadója, Ráth Mór is elítélte. Sietünk a szép balladát olvasóinknak mi is bemutatni, megjegyzvén, hogy mi ezt — a sajtó ítéletétől eltérve — korántsem tartjuk Arany legkitünőbb balladájának, habár magábanvéve kitünő is.

Képek a tengerészéletből címmel Kompoly Tivadar munkatársunk egy naplójegyzések alapján irt munkát ad ki, melynek előfizetési felhívását mai számunk hozza. Kompolyt ismeri a közönség s tudja,

*

hogyan oly író, ki nagyon megérdemli a pártolást; ő hosszabb ideig élt a tengeren s érdekes munkáját közvetlen tapasztalat után írta. Egyebekről a felhívás ad bővebb felvilágosítást.

Az akademia Teleky-pályázatán ismét V á r a d y Antal lett a győztes „Tamora“ című szomorujátékával, mely nem abszolút becsü ugyan, — de társai között a legjobb.

A csók könyve című munkára jövő számunkban küldjük szét az előfizetési felhívást. Fölvívjuk rá a közönség figyelmét.

Barcsay Sarolta és Blau Gyula hegedűművészek hangversenyt adtak rendkívül tetszés mellett. A derék erdélyi fiatal művész egészen elragadta a közönséget; ohajtjuk, hogy minél előbb ismét szerencsénk legyen hozzá.

BARCSAY SAROLTA.

Folyó hó 20-án és 21-én két hegedűvirtuózt volt alkalmunk hallani: Blau Gyula urat és Barcsay Sarolta urhölgyet; Blau kitűnő játékát már ismeri közönségünk s azért ez alkalommal csupán nevezett urhölgy hegedűjátékáról sietünk megemlékezni, ki nálunk most először lépett föl. Barcsay Sarolta erdélyi születésű, fiatal, alig 17 éves hölgy, ki a hegedűt, e legnehezebb s egyszersmind legszebb hangszert máris oly tökélylyel kezeli, hogy a művész névre minden hízegő dicséret nélkül érdemes. A művészek rendszerint kirívó fényben, bizonyos művészi méltóságban szoktak megjelenni, mintegy ezáltal is mutatni akarva ama fensőséget s kiválóságot, mely őket a tömeg fölé emeli. — Barcsay Sarolta megjelenése elütött más művészek megjelenésétől; öltözéke meglepően egyszerű, magatartása lebilincselően szerény és naiv volt úgy, hogy már e megjelenés is azonnal meghódította a közönséget. — Alakján fenkölt nyugalom, játékán gratiositás, biztonság s különösen vonója kezelésében sajátos, megnyerő kellem ömlött el, mely annál inkább kiemelte benne az öntudatos, fenkölt szellemű műsakegyeltet. Berióttól Variatiókat, Artóttól Le Réve-t, Fantasiet s Paganinitől szintén egy Fantasiet adott elő megragadó könnyűséggel, tisztán művészileg; minden szünet után riadó tapssal fejezte ki a közönség elismerését, mit ő előzékenyen a „Repülj fecském“ s még egy kedves magyar dallal köszönt meg; ez utóbbiak méginkább elragadták a közönséget s minket arról győztek meg, hogy a fiatal művész, bár a classicus darabok előadásában is kifogástalan és kitűnően otthonos, babérait inkább ez utóbbi téren fogja aratni, mint a hol hangszeréből sokkal több érzést, melegséget és varázst tud kicsalni; hogy is lehetne ez másképp magyar művésznél? Tőlünk vidékre megy. Ohajtjuk, hogy föllépéseiben minde-nütt diadal kísérsje s hogy ismét mielőbb legyen alkalmunk körünkben tisztelni a bimbókorában levő kedves kis magyar hegedűművésznőt!

Garay egy ismeretlen ódája.

F. évi szeptember 8-án lesz ötven éve, mikor a költő eme nyomtatásban megjelent első művét a „Nagybánya és Vidéke“ szerint — honnan ezt átveszszük — a pécsi gymnasiumban elszavalta. — A nyomtatvány négy levélnyi füzetkét tesz ki, s előlapját a cím foglalja el.

Emlék áldozat

mellyel

Nagy érdemű Fő Tisztelendő

I G A Z G A T Ó J Á N A K

és

Tanítóinak

áldozik

a pécsi királyi gymnasiumban lévő

iffi ú s á g.

1828.

Nyomtatott Knezevits István-betűivel.

Buzgó haladás szívünknek

Legelső áldozattya

Melnyek lángját Istenünknek

Szent öröm lobogtattya.

K i s J á n o s.

Most, most midőn a' gerjedező szivek

Eltelnek a' szent hála ölnén, midőn

A' lobbanó öröm, 's a' bánat

Harezokat üz tusakodva bennünk :

Most önese Múzsánk hálaadó hevét

A' halhatatlanság' Vezetőinek

Elébe, dalját most zengje

Láng lobogó szive' rejtekéből,

Itt, hol Minervánk oszlopi fénylenek

'S szelid mosolygás ömledez a' jeles'bb

Érzet' karáról, itt, hol Érdem

'S szép tudomány maga lételén áll :

Néktek Tanítók! kik haladó korunk'

Erkölesi úttján rózsá virágokat

Szortok, kik a' Hony' Erdemére

Vonztok okos Szivetek' hevével,

Ti kik tanító fáradozással, és

Nagy elme-müvel viztek a' rényre fel

Minket, dicsőség' Ösztönével

E' tudomány' magas údvarában.

Ah! hogy köszönnyük fáradozástokat

Kedves Tanítók! 's nagy teteményteket!

Melnyek virágzó lételünket

Boldoguló örömökbe csalták?

Mikor tudósság' Tempe vidékein
'S A' szent koboznak zengedezési köz'tt
Enyelgve dültünk a' dicsóúlt
Castaliak' gyönyörű ölébe,

Mikor hevesen szíttuk az oktatás'
Tűzét, 's szívünkben fel-fel emelkedénk,
Itt, a' dicsó Múzsák' karáról
A' kor' arany üdejébe lépvén. —

'S Melly! édesítő szenderedésbe dül
Ezen, szívemnek vissza kívánkozó
Hév-vágya, itt-itt vissza is jó
Köz'ttetek élt gyönyörű világunk.

Ah! de minek máv zengeni Rólatok
Igazgatóink! Rólatok, a' kiket
Az Érdemeknek zöld babérja
Már is a' dücs-kozorúba füzött.

Az, kit való rény, 's Nemzete' ösztöne
Hevit, ki annak gyenge neveltyeit
Segíti, óh! az már magában
Érdemet alkota ön magának ;

Tudtátok ezt Ti! Mentoraink! 's azért
Böles Lelketeknek ritka tulajdonit,
Szívünkbe mélyen ihlelétek.
'S Fentre hatánk tudományainkban.

Oh! majd miként fog Nemzeti fényein
Tapsolni Honnyunk! a' mikor érezi
Böles oktatástok' bő gyümölcsét,
'S Ezt jelesen törekedni czélra,

Ezt, ezt kívánnuk Néktek ajánlani;
És minthogy a' sors Töleték el szakaszt,
Igaz szívünknek hív nyomával
Tettetetekért köszönést rebegni.

Áldgyuk szerencsén' czélra vivő szelid
Szorgalmatok'! 's nagy szivetek'! — ez leszen
A' fájdalomnak, melyet érzünk
'S Tiszteletünk örökös tanuja.

Oh! élni fogtok hü sziveinkben! és
Emlétek el nem tűn valamig csak eggy
Ér szökdecésél bennünh 's ézentúl
A' magynr Ég Nevetek' kitarja.

Éneklé

Garay János,

Poeta.

Harcztéri galambposta.

Az oroszokat kezdi emészteni San-stefanóban
Konstántinápoly szomszédságában azon epedő gondolat,
hogy „oly közel és mégis oly távol!“ — minélfogva
keblök vágyát követve kissé közelebb tolakodtak a halá-

losan sebzett török bajader dobogó szívéhez Konstántinápolyhoz és karsú derekához a Dardanellákhoz.

Ezen gyöngédségi nyilatkozatok ellen azonban még a phlegmaticus britek is erősen tiltakoztak és udvarló-képviselőik számát, aczélpánczélos hadihajóikat nem megvetendően gyarapították a Bosporusnál, ugy máltai, mint a többi tenge részeti állomásokról menesztvén a Márványtengerbe tetemes erősbitéseket új hajókat és harcztágyó legénységét.

Az orosz-török san-stefanoi békeszerződést a minden oroszok czárja is szentesíté már és Reuf pasa a napokban érkezik meg Szt. Pétervárról ama béke okmánynyal, melynek minden tollvonása török vértől párolog, minden sora egy-egy török tartomány elvesztét hirdeti és minden pontja halálos dőfés az ottomán birodalom integritása ellen!

Törökország százados és nagy büneiért keményen lakolt. Területi épségének föntartásáért senki sem küzd többé és a berlini congressus, mely az 1856-iki párisi szerződés alapján hirszerént ápril elején ül össze és melyet a berlini nagykövetek előértekezlete előzend meg, — csak oda fog működni, hogy Európát az orosz diadalmi elbizakodottság tulkapásai ellenében megoltalmazza, de a kelet országainak ügyeit — minden európai hatalom keleti érdekeinek épségben hagyása mellett mégis és pedig maradandólag rendbe hozza.

Természetes, hogy ez nagy föladat lesz és monarchiánk külügyére, Andrassy grófra ennek megoldásánál nem kis szerep vár, azért, bár mi az eddig követett egyedül üdvözítő conservatív politikai iránytól a jövőben sem szándékozunk eltérni, külügyünket csak is a legjobban fölkészülve bocsáthatjuk a berlini congressus elé, érdekeink megvédésére tehát — dugaszban tartunk delegátiói úton megszavazott 60 millió forintocskát mely összeg azonban csak a legvégsőbb esetben fogunk nyulni; — bár e keserű pohár vétetnék el tőlünk.

Ha már a keserű pohárt hoztuk szóba el nem mulaszthatjuk azon jelenet registrálását sem, mely San-stefanóban Savfet pasa és Ignatiew között foly le. A végzetes szerződés elkészült, csak az aláírás hiányzott róla. Savfet pasa tollat ragadott, azonban a honfui fájdalom oly erőt vett rajta e borzasztó pillanatban, hogy hangos zokogásban tört ki hazája bukása miatt. Ignatiew erre hidegen megjegyzé: „Nemde, mondtam önnek hogy Anglia a válságban, cserben fogja hagyni az önök hazáját! Az angolok mindenba önző és hitszegő szövetségestársak valának; úgy történt, a mint én azt előre megjósoltam.“

És a nagy színész ezuttal igazat szólt!

K Ü L F Ö L D.

— Bismarck hg. az alcanczellársággal Stolberg gróftot kínálta meg, ki azonban gondolkozási időt kért magának. — Uj-Bolgárország területi nagysága a san-stefanoi orosz-török szerződés értelmében 2562 négyszög mfd. 3.820,000 lakossal, köztük 1.430,000 mohame-

dán. — **Risztics** szerb miniszter Bécsbe utazott Szerbia érdekeinek megóvása végett. — **A pápa** a németországi katolikusok ügyének rendezése tárgyalását Bismarckkal újból megkezdi, közvetítőül a kath. bajor udvar szolgál. — **Bécsben** most egy nagy sentatiót keltett bünper van folyamatban, hősnője egy Simmère nevű asszony, ki házassági közvetítés mellett méregkeverésel és váltó csalásokkal is foglalkozott.

FŐVÁROSI HIREK.

— **A honvédelmi miniszter** a f. évi fegyvergyakorlatokra vonatkozó utasításokat már kiadta. — **Benedek József**, ki a kolozsvári színháznál mint rendező működend, a nemzeti színpadon márcz. 19-én búcsuzott el. Két koszorút és a nemz. színház személyzetétől egy arany órát kapott. — **Sándor János**, ismert nevű erdélyi író az orsz. levéltárhoz tisztviselőnek kinevezetett. — **A belügyminiszterium** egy rendeletével 5 hamis kártyajátékost nyomoztat, hát a hazárdjátékosokat miért nem? — **A királyi tábla** a Mileties bünperben hozott elsőbírósi ítélet ellen emelt semmisségi panaszt elvetette. — **A párisi világtárlatra** kiküldött országos magyar központi bizottság tagjai már elutaztak Párisba, hol 3—8 hóig fognak tartózkodni. — **A nemzeti színház** udvari páholyába a „Fösvény“ előadása közben véletlenül egy szolgálóleány tévedt be és onnan egész naivul kezdte szemlélni a darabot, ez eset nagy derűtséget idézett elő. — **Cetwertynky Boris hg.** mint orosz tartalékos tiszt szabadságoltatván, újra fővárosunkban időz. — **A népszínházban** gyermekelőadás lesz, Tisza Kálmáné pártfogása alatt.

VIDÉKI HIREK.

— **Komáromban** Nagy Mihály, dunántuli ref. püspök márcz. 19-én 90 éves korában meghalt. — **Kolozsvártt** állomásozó serezed Placsek nevű parancsnoka Kornis Janka grófnőt eljegyezte. — **Pozsonyban** Vámbéry tanár a kelet két népéről a törökökről és perzsákról kellemes felolvasást tartott német nyelven. A felolvasást disztrakció követte. — **Kis-Várdán** egy vasuti kocsi tologatásával foglalkozott munkás az ütközők közé került s azonnal szörnyethalt. — **N. Bajom** izr. hitközsége Hegyessy Mártont és Zsedényi Edét tiszteletbeli sakterekké választotta meg. — **A Nagy Váradon** megnyitandó régészeti kiállításon a nemzeti muzeum is a kiállítók között fog szerepelni.

HELYI TÁROGATÓ.

— **Blau** hegedűművész Barcsay Sarolta kisaszonynyal, ki úgy megjelenése mint kitűnő játéka által egészen elbűvölte városunk műértő közönségét — mint értesülünk hazánk több helyein fog hangversenyezni, a többi között legközelebb Kis-Várdára, azután Csabára Kanizsára randul. A megérdemelt méltánylat kísérvőket művészeti vándorutjukban!

— **Gyászhir.** Egyik helybeli nyomdász és kiadó nagy iparosunkat Kutasi Imrét és nejét érzékeny csapás érte; kedves, 2½ éves kis Zulima nevű leánykáját elragadá a kérlelhetetlen halál a legszeretőbb szülék karjai közül. Temetése szombat délután lesz. Az ég nyujtson vigaszt a mélyen megszorodott szülői kebelnek!

— **Mándoki Béla**, ki a színházunkat kibérelt consortium élén áll, szerződöttesre vonatkozó fölhívást tett közzé a lapokban és pedig május 12-től szept. utolsó napjáig a nagyváradi és okt. 1-től 1879 évi május 1-ig terjedő évadra a debreczeni „dalszintársulatnál“ leendő működésre vonatkozólag.

— **A purim** ünnepet izraelitáink márcz. 19-én szokott kedélyességgel ülték meg. Az utcán lehetett látni egy-két üldözött vállalkozó álarcost is. Azonban a műveltebb osztály inkább családi körben vigadott.

— **A debreczeni ipar és kereskedelmi bank** f. é. közgyűlésén részvényenként 6 frt. 75 krnyi osztalék kifizetése határozatott el és az igazgatóságba a két kisorsolt tag helyére Berger Henriket és Feischl Károlyt választották be.

— **Leoni és Ebel** az „An der Wien“ színház ballerinái nem szerencsétlítették a debreczeni közönséget utolsó fölléptökkel, hanem impressariójokat Holzert és Spinzi kisasszonyt faképnél hagyván — elpárologtak. Nem hiszszük, hogy akadt volna szöktetőjükül valaki! valószínűleg a fogadói számlák elől oldtak kereket.

— **Nők, mint vasuti hivatalnokok.** Már nem csak helyben, hanem a tiszavidéki vasut más állomásain is vannak nők alkalmazva, jelesül pénztárnoki minőségben. Az ily iránybani nőemancipációt mi is melegen üdvözöljük.

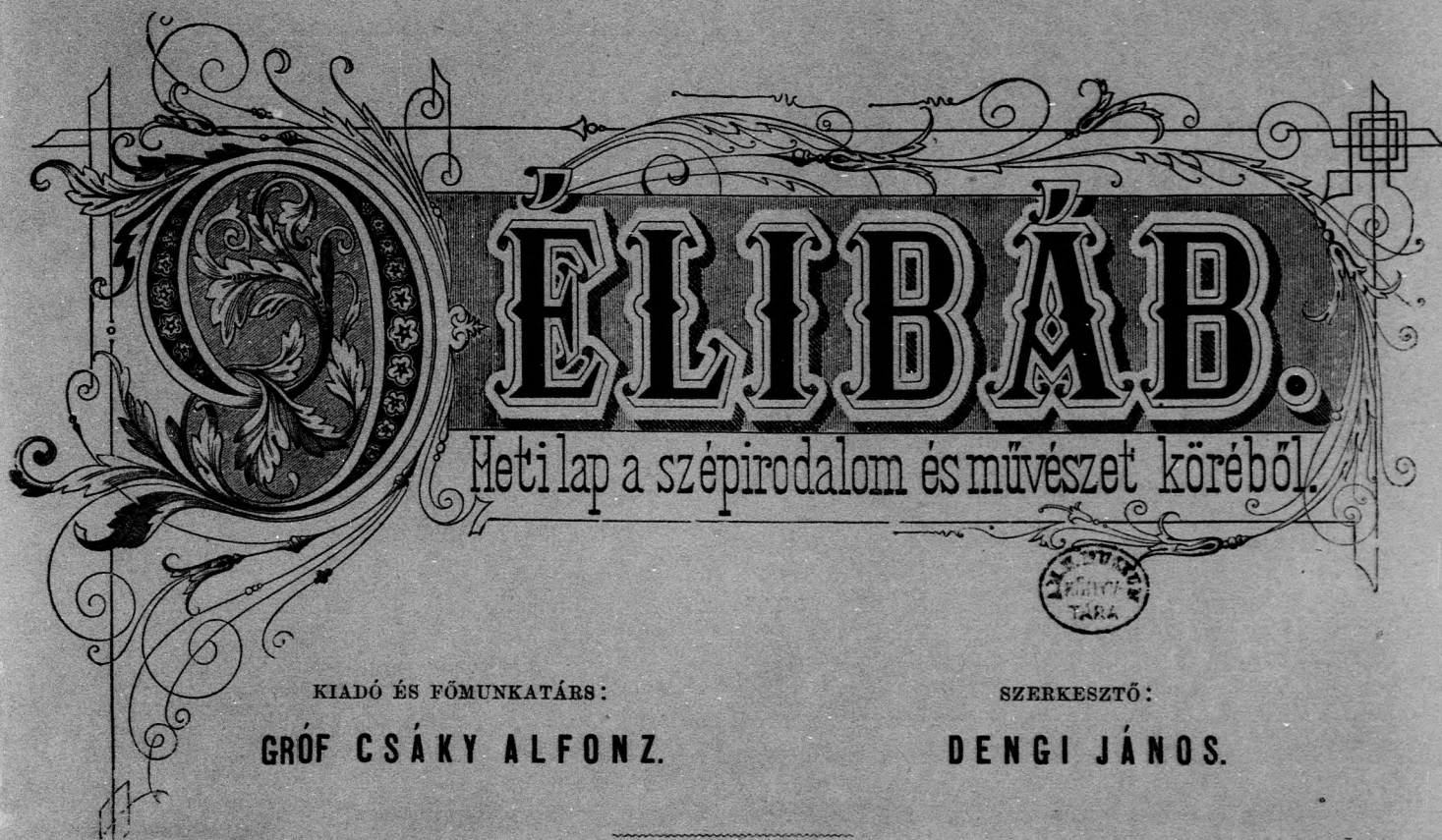
— **Schmiedt S. P.** helybeli zongora és hangszer raktár tulajdonosa május 1-én hangversenyt rendezend, mely táncmulatsággal lesz összekötve. Tavalyi ilyenmű hangversenye sikerült volt, az idej sem fog amattól visszamaradni.

— **Suhogó** a „D. E.“-ben kinyilatkoztatta, miszerint azon helyben megjelenendő humoristicus lapnak, melyet a „D.“ egy közleményében fel említ, nem ő lesz szerkesztője.

— **Remmert Mártha** zongoraművész nő jelzett hangversenyét — nem tartván rá alkalmasnak az időt — elhalasztotta.

— **Lapunk** szerkesztését ápril 1-ével eddigi kiadó tulajdonosa és főmunkatársa gr. Csáky Alfonz vevén át, az azt tudató körlevelék a lap eddigi tisztelt munkatársaihoz már elmenesztettek. Az új szerkesztő mindent el fog követni, hogy a lap magasztos föladatát, mint Debreczen egyik szerény cultureszköze jövőben is teljesítse. Lapja emelése végett gr. Csáky ur a többi között a fővárosba is fölrándult, az ottani írói körökben birt régi ismeretséget fölélesztendő.

— **Kopeczky** helybeli jó hírű sórház és ebédlötelem tulajdonosa, a takarékpénztári épület első emeletén saját lakosztálya mellett több helyiséget kibérelt és vendég szobákat berendezett. Ajánljuk!

Heti lap a szépirodalom és művészet köréből.

KIADÓ ÉS FŐMUNKATÁRS:

GRÓF CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐ:

DENGI JÁNOS.

Megjelenik minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamációk, vidéki levelezések, talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyes rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz, a lap tartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Szerkesztői iroda: Szent-Anna-utca 2550.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Márczius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-ország naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOKJÓ	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
23 Szomb.	Victoria	Victoria	11 Sophron	18 Sab. Zav	5 59 6 15	regg	7 45	
24 Vasár.	Gábor főangyal	Oculi	12 Theophil	19	5 57 6 16	0 58	8 31	
25 Hétfő	Gyüm. oltó b. a.	Gy. ó. B. Assz.	13 Nicephor	20	5 55 6 18	2 09	26	
26 Kedd	Jenő, Manó	Manó	14 Benedek	21	5 53 6 20	2 47	1025	
27 Szerda	Rupert püsp.	Rupert	15 Agapius	22	5 51 6 21	3 23	1135	
28 Csütör.	Sixtus páp. Guszt.	Virány	16 Sabinus	23	5 49 6 22	3 49	este	
29 Péntek.	Eustáz, Jónás	Jónás	17 Elek	24	5 47 6 23	4 10	1 58	

Szerkesztőségünknel megrendelhető:

A Délibáb. I. évfolyam. Szerk. Dengi János; kiadta gr. Csáky Alfonz. Ára 4 frt.

A Falusi könyvtár. I. és II. évfolyam. Szerk. Vass Jenő és Dengi János. Ára a két évfolyamnak 2 frt. 40 kr. Egy füzet 1° kr.

Munkács ostroma. Költői beszély IV. énekben. Irta Dengi János. Ára diszkötésben 1 frt. 50 kr.

Költemények. Irta Dengi János. Ára füzve 1 frt. 20 kr. Diszkötésben 2 frt. 10 kr.

SAKKTALÁNY.

A kis leánytól.

tud	mi	vem				lé	Ak	del
szí	het	sem	led	A	el,	e	Ak	em
Én	lak	te	lek	fe	vem,	kor	ked	gyütt
	li	led		fe		kor	szí	
	szép	té	se		rőd	tudsz	Hal	
	vi	ő		nem		hű	tő	
em	ge	ke	re	lap	bel.	meg	a	a
det.	rök	lék	det,	ha	karsz	ra.	ke	sze
*Em	lé	Csak				ős	ez	Ha

SZÁMREJTVÉNY.

Mignontól.

- 12, 2, 14, 5, 17, 19, 26, 1. Hires nagy ember volt,
Kivált az első e — néven.
- 11, 24, 21, 13, 28, 27. Itt lesz ides-tova,
Várjuk örömtelten.
- 18, 15, 23, 5, 17, 22, 4. Ezzel fejezzük ki,
Mély tiszteletünket.

3, 26, 28, 4, 24. Tudósítást vele kapunk,
Hordja hireinket,

1, 2, 14, 11, 22, 9. Minden évben ujtjuk,
Szükségünk van rája.

18, 10, 9, 12, 19, 21. Vergődnek, áldoznak érte,
Sokaknak ez átka.

3, 19, 25. Ettől őrizkedjél,
Mert kerül sokadba.

7, 10, 18, 29, 9. A hol csak elvonul,
Kár marad utána.

1—29. Egyik szép népdalunk
E sorral kezdődik,
Virágról szól a vers,
De reánk is illik.

Mert minket is csak ez éltet,
Áldjuk érte istenünket!

Megfejtési határidő április hó 5-ke.

A „Délibáb“ 10-ik számában közölt sakktalány értelme a következő:

Honnan az a sötét szempár
S csodálatos lángja, fénye?
Látom, érzem s mégsem értem:
Valóság-e, tünemény-e?
Belenézek.... s azt hiszem, hogy
Bolygok sötét éjszakába...
Pedig dehogy!.... benvagyok a
Legragyogóbb mennyországba!

A számrejtvény pedig: „Magyarország.“ Helyesen következő t. előfizetőink fejtették meg:

Nemes Ilonka, Márton Berta, Hochstätter Irma, Kálnoki Matild, Erdésy József, Peterdy András, Püspöki Zoltán, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Buday Vilma, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Kovács Erzsike, Putnoky Ilona, Hegyesy Etel, Varga Zoltán, Joó Lajos, Hársfalvy Károly, Kiss Erzsike, Kalász Gusztai, Halasy Jolán, Feszt Ernő, Fekete József, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Markovics Róza, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri.

A szerkesztő üzenetei.

Mint a „Déliab“ szerkesztőjének, e czim alatt s mint magán egyénnek, csupán nevem alatt kérem ezentul a megkereséseket czimezni.

D. Gyula Budapest. Átadtuk a leendő szerkesztőnek; majd ő ítél felette.

S. R. Felsőbánya. Nagysád mindig olyan hihetetlen és érdekes hymen-hirekkel lep meg. No, nemsokára mi is szolgáink egy nem annyira hihetetlen mint talán érdekessel!.. Most már csak elhiszi azt a dolgot, ugye?...

Aradi Budapest. A V. J. itt maradhat, csak küldje a végét is; ezután lesz tér reá. Üdvözet!

V. S. Felső Dabas Teljesen igaza van; de a vers már elkésett nálam. Az az ige már nemsokára testté válik, mint vehette is észre. Kézcsókunkat!

R. Hátszeg. Az a vers a „La Vita Nuova“ f. é. 12 számában volt. Tetszik?

Irma. Temesvár. „A csók könyve.“ csakugyan egy egész könyv lesz s körülbelül 15 nyomott ivre terjed. Magán levélben többet.

Poétáskodás. Nagyvárad. Ezt már utódunk fogja megbírálni. Nem járt ön Szatmáron iskolába?

Levelezés.

Duna Pataj 1878. márczius 14-én.

T. Szerkesztő ur!

Carneval herczeg későn köszöntött be ugyan hozzánk, de azért nem maradt el és ugyancsak kitett magáért!

F. hó 11-kén az itteni ifjuság a felépítendő izr. imaház javára a „külső vendéglőben“ zártkörű táncvizalmat rendezett, mely minden tekintetben fényesen sikerült.

A diszes hölgykoszoruban ott láttuk a többiek között: Fischer Czecezillia, Heusler Teréz (Solt) Halbrohr Sarolta, Kornély Nina és Mari nővéreket, Löwinger Berta, Pirnitzer Rózsa (Szegszárd) Weisz Lina, Werkner nővérek (Paks) Singer Lilla, Ötvös Otil és Mari urhölgyeket.

De mindezen urhölgyek közül ragyogó csillagként tündökölt Heusler Teréz urhölgy Soltról (világos kék selyem ruhában) ki elbájoló szépsége és kedves társalgásával mindenkit*) elragadott és méltán nevezhető a bál királynőjének.

Noha a táncvizalom az izr. imaház javára rendezett, azért keresztények is igen szép számmal jelentek meg és a jókedvű társaság „Samunak“ tüzes zenéje mellett kiválóan kiviradtig táncolt.

A bál 80 forint tiszta hasznot hozott be a szent czelra.

Azon óhajtással zárom be soraimat, hogy adjon az isten még sok ilyen szép és jó táncvizalmat városunknak, mint ez volt!

Tisztelettel

Gróf Ármin.

Vegyes.

(s) **A kijátszott dandy.** Nem magyarországi városban történt, hanem Drezdában, hogy egy szép estén gyors léptekkel haladt végig egyik utcán, egy bár

egyszerű, de igen csinosnő. Egyszerre csak megállítja egy elegansul kiállított gavallér. „Olyan sietős a dolga, édes szépem!“ A fiatal nő, anélkül, hogy megállott volna, gyorsan felel: „Nagyon sietős!“ — „De hisz már nagyon sötét van, nem fél egyedül menni.“ — „Oh igen.“ — „Talán a csöcseléktől?“ — „Oh nem!“ — „Kitől hát?“ — „Unalmas és tolakodó majmoktól.“ — „Ez reám czéloz?“ — „A lehetőség nincs kizárva.“ — „Ugy látszik, hogy szentelen is tud lenni?“ — „Nagyon.“ — „Férjnél van?“ — „Nem!“ — „Tehát szüleinél lakik?“ — „Nem!“ — „De kérem ne vágtsasson ugy!“ — „Hát önnek ki mondja, hogy vágtsasson?“ — „És most hová megyen?“ — „Abba a nagy házba.“ — „Ott lakik?“ — „Nem, de az éjjel ott töltöm, mint azt már egy idő óta teszem.“ — „És mit csinál ott?“ — „Nos, ha mindenáron tudni akarja: „Hát egy himlő beteg mellett virasztok.“ — Erre, mint a megszilajodott ló vágatott el a piperkőcz és a fiatal menyecske még most is jó izüt nevet, ha vissza gondol, mint tromfolta meg a tolakodó gavallért.

(s) **A növények öntözése meleg vízzel.** Sokszor felmerült már az az eszme, vajjon nem volna-e czélszerű a növényeket nevezetesen a kerti veteményeket és virágokat meleg vízzel öntözni? Többen tettek erre nézve kísérleteket s azt tapasztalták, hogy a 30—40 C. foku víz igen jótékony befolyást gyakorolt a növényzet tenyészetére, nemcsak a cserépben ápolt virágoknál, de künn a szabadban is. Ha tavasszal a már fejlődésnek indult főzelék növényeket a késői fagy tönkre tette, mindig sikerült utólagosan vetett magvak csírázását s a kikelt növény fejlődését meleg vízzel annyira gyorsítani, hogy a kellő időre teljesen megérték. Éppen ily kedvező eredményeket értek el a meleg vízzel a léczre művelt gyümölcsfáknál is. Szőlőt és őszi barackot, mindkettőt léczre művelve s igen száraz helyen annyira vitték a 44 foku meleg vízzel való öntözéssel, hogy gyümölcsaik a rendesnél mindig 14 nappal előbb értek meg. Cserépben nevelt növényeknél szintén ilyen nagy sikere volt a meleg víz használatának; különösen a beteges lankadt növényeknél tapasztalták a kedvező hatást, midőn azokat 37 foku vízzel öntöztették. Narancs fácskák és leanderek, ha már minden levelöket elhullatták és száradni kezdetek is, életre keltek a meleg víz hatása alatt. — Igen szembetűnő ez főleg azon gumós növényeknél, a melyeket cserépben neveltek. — Ha ezeket 37—44 C. foku meleg vízzel öntözzük, meglepő gyorsan nőnek s virágzásuk is sokkal hamarabb következik be. Ha azonban biztos eredményt akarunk elérni, az öntözésnél a meleg vizet sohasem szabad hideggel pótolni, hanem mindig egyedül meleg vizet kell használnunk. A tett észleletek szerint a meleg víznek a növény tenyészetére nemcsak annyiban van kedvező befolyása, hogy a talajt felmelegíti, de abban is, hogy a talajban levő ásványi tápanyagokból többet képes feloldani, mint a hideg víz, s így a növény jobban táplálkozhat, tehát jobban nőhet, gyorsabban fejlődhet.

*) Mint látszik, a t. levelezőt különösen! Szerk.

Tréfák és adomák.

Közli jegyzetei után: Gróf Csáky Alfonz.

Egy szakácsné a csirkét czintányérostul tette a vaslábra melegíteni; a tűz a tányért felolvasztotta, s az, a tűzhely mögé folyt el, de a pecsenye a vasláb rostélyán felmaradt.

Ezeket látva öszvecsapja kezeit a szakácsné s felkiált:

— Soha életemben nem láttam oly ostoba számár macskát; a tányért megeszi, a pecsenyét pedig ott hagyja.

Egy fukar rüpök ajtaja fölé ezt írta: „Itt csak be-
születes embereknek szabad bemenni.“

Olvasván ezt egyik ismerőse, ki meg akarta látogatni, kérdé az ott ácsorgó szolgától:

Te Jancsi! hát urad hol jár be?

„Meghaltál? — kérdé megijedve Ferkó pajtását, kit véletlenül úgy meg koppintott fokosával, hogy az azonnal végig nyúlt a gyepen.

— Nem — felelé az — hanem nem tudok beszélni, mert a mint látod, megnémultam.

Furcsa Muki nagyon hiven tudá utánozni a számár ordítását.

Történik, hogy nővére egyik barátnőjénél volt több lányokkal, midőn szomszédban a vízfordó számár elbődíté magát.

Erre Muki nővére pajzánul tudatja barátnőivel: „Halljátok a bátyám is jó már.“

Egy vidéki városban bizonyos jótékonycélra műkedvelői előadást rendeztek az ifjak.

A hölgyvilág sehogy sem akarván vállalkozni a komédiára, mit volt mit tenni, a női szerepeket is férfiak játszották.

A publikum nyugtalanul várta az előadás kezdetét s végre is megúván a várakozást tombolt és lármázott, hogy kezdjék már a darabot.

A nagy lármára aztán előbuvék a sugó s következőleg szól a közönséghez.

„Csak néhány percnyi türelmet kérünk még, míg a hercegnő megorotválkozik.“

A pesti vásárra készült az új házas férj, a midőn neje egy tiszta zsebkendőt adott át neki, annak egyik végére egy göresöt kötött.

„Miért kötöttél csimbókot a kendődre kedvesem? kérdi a nő.

„Azért biz én szivem — felelt a férj — hogy el ne felejtsem Pesten, hogy házas vagyok.

Elkérte a rektor a tiszteletes uramtól a latin szótárt (dictionariumot.) Használat után haza küldé azt a harangóztól, ki is ilyen szavakkal adá át:

„Tiszteli rektram a tiszteletes urat, haza küldte ezt a disznójármot, már tovább nem használja.

Kiadói üzenet.

Miután az első év negyed vége felé jár, — felkértem a tisztelt vidéki előfizetőket, — miszerint a még mult évből és a jelen negyed évből is hátralékban levő előfizetési pénzt kiadó hivatalunknak mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Szinházi látcsövek
a legfinomabb szintelenített 4—6—12 lencsével a legnagyobb választékban.

Szemüvegek
rövidlátók, távollátók, szembetegek és hályogtól műtét által megszabadítottak számára, valamint

Valódi hegyi kristály szemüvegek,
ugy minden a látszerészi szakba vágó cikkek a legjobb minőségben s a legutányosabb árak mellett kaphatók

FISCHER JAKAB
látyszerésznél Debreczenben, főpiacz 1713. sz.
Megrendelések és javítások a legpontosabban eszközöltetnek.

TARTALOM: 1. Tetemre hívás. Arany János. 2. Hogy becsülik meg a poétákat Oroszországban? Jókai Mór. 3. Három nagy költemény. Váry Gellért. 4. Mariska emléke. Aradi József. 5. Az étművész. Börne L. 6. Tárca: Szerelmesók. Dengi János. 7. Gyöngyszemek. A szerkesztő jegyzeteiből. 8. Irodalmi és művészeti hírek. 9. Barsay Sarolta. 10. Garay egy ismeretlen ódája. 11. Hareztéri galambposta. 12. Külföld. 13. Fővárosi hírek. 14. Vidéki hírek. 15. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Szerkesztőségünknel megrendelhető. Sakktalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vidékilevel. Vegyes. Tréfák és adomák. Kiadói üzenet. Hirdetés.